

## **«ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА» ЯК ШЛЯХ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА**

Семінський А.А., студент 3-го курсу спеціальності  
«Економіка підприємства» НУБіП України

Сьогодні в більшості країн світу склалася складна екологічна ситуація, яка значною мірою спричинена інтенсивною сільськогосподарською діяльністю. Тому держави, насамперед економічно розвинуті, дедалі активніше впроваджують альтернативні системи сільського господарювання. Відповідно широкого застосування набули нові прогресивні методи ведення сільськогосподарського виробництва. Це біоінтенсивне міні-землеробство; біодинамічне землеробство; технології використання ефективних мікроорганізмів – ЕМ-технології; органічне сільське господарство та ін. Особливістю зазначених технологій ведення сільського господарства є поєднання біологічного підходу й управлінського мистецтва. Головним при цьому стає вибір оптимальних сівозмін, збереження родючості ґрунтів, різноманіття культур і тварин, боротьба зі шкідниками та підвищення врожайності культур природними способами, забезпечення приросту м'ясо-молочної продукції шляхом використання кормів без консервантів, стимуляторів росту та збудників апетиту, створення для тварин безстресових умов утримання та транспортування.

Нарощення темпів виробництва органічної продукції – вагомий крок на шляху екологізації суспільства та стабілізації економіки в умовах сьогодення. «Зелена» економіка» – це господарська діяльність, «яка підвищує добробут людей і забезпечує

соціальну справедливість, і, при цьому, істотно знижує ризики для навколишнього середовища та збіднення природи» [1]. Концепція «зеленої» економіки не замінює собою концепцію сталого розвитку, проте зараз усе більш поширюється визнання того, що досягнення сталого розвитку майже повністю залежить від створення правильної економіки. Сталий розвиток залишається найважливішою довгостроковою метою, але для її досягнення ми повинні зробити нашу економіку «зеленою» [3].

Загальновідомо, що Україна – це держава з потужним агропромисловим потенціалом і величезними перспективами розвитку сільського господарства. Вона володіє сприятливими кліматичними умовами та якісними, ще майже не забрудненими, найбільшими у світі родючими чорноземами (30% всього світового запасу), прекрасними умовами для розвитку рослинництва, тваринництва та переробної галузі, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва, на що звертають увагу й закордонні спеціалісти, які бачать в Україні великий екологічний потенціал. Зокрема, директор Інституту дослідження біологічного землеробства Швейцарії Урс Нігглі під час свого візиту до нашої країни зазначив: «В Україні є всі передумови для розвитку органічного сільського господарства. Це прекрасні природні умови, м'який клімат, підходящий стан ґрунтів та великі масиви» [4].

Виходячи з цього, перспективним є розвиток «зеленої» економіки в Україні, розвиток екологічного сільського господарства. Екологічне сільське господарство – це господарство, яке опирається на прогресивні не шкідливі для середовища технології, що гарантують високу якість продуктів харчування, ощадливо використовуючи природні ресурси, підтримуючи природний баланс у докільлі. Таке господарювання в порівнянні з традиційним має наступні переваги:

- природоохоронні: зберігаються від забруднення атмосферне повітря, поверхневі та підземні води, стабілізується родючість ґрунту;
- економічні: використовуються поновлювані ресурси, зменшуються виробничі витрати;
- соціальні: екопродукти не шкодять людському здоров'ю, створюються нові робочі місця, зберігаються малі господарства [2].

Українські екологічні сільські господарства, кількість яких постійно зростає, сьогодні спроможні конкурувати з численною кількістю господарств світу, хоча за кордоном приділяється значно більше уваги, ніж в Україні. Практично у всіх країнах світу, у яких займаються вирощуванням екологічно чистої продукції, господарства

субсидуються державою, оскільки там добре розуміють необхідність екологічно чистого харчування для збереження здоров'я та генофонду нації [9].

Для прикладу: якщо у 1985 р. у Європі екологічне землеробство велося на площі 0,1 млн га, в 2000 р. – 3,5 млн га, то на сьогодні ця цифра сягнула 10,6 млн. га. Швидкий розвиток екологічного сільського господарства спостерігається в останні десятиріччя. Поширення екологічного сільського господарства пояснюють два головних фактори: розширення ринку та сільськогосподарська політика. Темпи росту екогосподарств вражають (в середньому за рік – 25-30 %), які значно випереджають ріст інших секторів сільського господарства. Найшвидше зростає кількість екологічних господарств у скандинавських та середземноморських країнах. За останні 5 років кількість господарств у Швеції збільшилася удвічі, Фінляндії – у 3 рази, Данії – у 4 рази, Італії – у 6 разів, а в Іспанії навіть у 12 разів. Важливу роль у виробництві екологічних продуктів відіграла державна допомога. В тих країнах, де субсидії були порівняно великими (в Австрії та Швейцарії) екологічне господарство досягло значних результатів. У Німеччині господарствам, які переходять на екологічний шлях, сплачували по 400 євро за гектар. Австрія – одна із передових країн в екологічному сільськогосподарському середовищі, де в період з 1991 до 2000 року кількість екологічних господарств збільшилась з 2 до 20 тис. Майже 5000 господарств сертифіковано і в Швейцарії (7,8 % корисної площі господарств країни). У 1995 р. в Данії було біля 1000 екологічних господарств, у даний час сертифіковано 3100, площа яких сягає 147 тис га (6 % від площі сільгоспугідь). Тут більш розвинуте екологічне тваринництво. Найбільше екологічних господарств – у Італії (біля 50 тис), площа яких складає 6,24 % від усіх сільськогосподарських земель країни [8].

Нарощують темпи вирощування екологічно-чистої продукції і українські господарства. Усі вони є сертифікованими, тобто виробництво, яке вони ведуть, схвалено міжнародними акредитованими компаніями. Вони вирощують зернові культури (пшениця, ячмінь, жито, овес), олійні культури (соняшник), бобові (горох, соя) без використання мінеральних та хімічних добрив (гербіцидів, пестицидів та інших). Для боротьби зі шкідниками практикують застосування фізичних та біологічних методів (ультразвуку, шуму, світла, пасток температурних режимів). Більшість сільськогосподарських робіт виконують вручну, щоб не пошкодити рослини. В останні роки нарощують темпи забезпечення ринку екологічно чистими овочами, фруктами та ягодами [5]. У

тваринництві особливу увагу приділяють кормам без консервантів, стимуляторів росту та збудників апетиту. Для тварин створюють безстресові умови утримання та транспортування.

Одним із таких сільськогосподарських господарств є ТОВ "Старий Порицьк", що в Іваничівському районі на Волині, – сучасне сільськогосподарське підприємство, метою створення якого є ведення та розвиток органічного виробництва. Господарство здійснює свою діяльність у двох основних напрямках: молочне тваринництво та рослинництво. Завдяки впровадженню на підприємстві сучасних технологій та суворому контролю на всіх етапах виробництва досягнуто найвищих показників якості продукції [6].

Подібні господарства створюються по всій Україні. Сюди можна віднести агрофірму "Агроекологія" Шишацького району Полтавської області [7]. Окрім того, на принципах органічного виробництва працює асоціація учасників органічного виробництва ТОВ "БіоЛан", створена на базі Іллінецького аграрного технікуму до складу якої входять юридичні та фізичні особи, які обробляють землю загальною площею понад 16,5 тисяч гектарів та багато інших.

В Європі, як і в світі в цілому, споживання екологічної продукції кожного року зростає на 10-15%. І ця цифра з року в рік збільшується. Тому, хоча і стрімко зростає розвиток екологічного землеробства в світі, ринок ще відчуває гострий дефіцит екопродуктів. Україна має усі можливості скористатися даною ситуацією та заповнити цю нішу своєю продукцією [4].

В останні роки це зрозуміли в Україні, оцінили важливість виробництва екологічно чистої продукції та її переваги на світовому рівні. Відповідно визначився головний напрям екологізації землеробства – збереження ґрунтів, регулювання їх життєдіяльності, організація біологічного контролю всіх агротехнічних заходів, підтримка певного гомеостазу ґрунтових мікроорганізмів, у тому числі їх складу й чисельності.

Якщо будуть створені сприятливі умови, то аграрний сектор з його потужним потенціалом спроможний забезпечити вирощування до 80-ти млн т екологічно чистого зерна, понад 15 млн т олійних культур, 4 млн. т м'яса. Це унікальна можливість повністю забезпечити продовольчу безпеку країни, зробити нашу державу одним із основних конкурентів на світовому аграрному ринку.[6].

Український сільгоспвиробник має можливості сьогодні вийти на світовий ринок та достойно конкурувати з іншими виробниками. Для цього йому найперше потрібна підтримка держави. Щоб сільське господарство в нашій країні розвивалося й процвітало на засадах

«зеленої економіки» потрібні суттєві зміни у законодавстві, цінній політиці: стабільні ціни на пальне, без чого не обробити тисячі гектарів землі, та на вироблену продукцію, яка сьогодні порівняно з цінами на інші товари вартує копійки. Для вирішення проблеми на даному етапі доцільно надати державну підтримку у вигляді бюджетних субсидій (у тому числі для здійснення конвертації та сертифікації продукції), розробити стратегічно важливі та дієві програми, вивчити досвід зарубіжних сільгоспвиробників.

### Література

1. National Committee for the United Nations Environment Programme (2009), “Global Green New Deal. Report”. Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://www.unccllearn.org/sites/www.unccllearn.org/files//UNEP90\\_RUS.pdf](http://www.unccllearn.org/sites/www.unccllearn.org/files//UNEP90_RUS.pdf) // (Accessed 05 March 2014).

2. Грабак Н. Х. Екологічні напрямки у землеробстві та його перспектива / Н.Х. Грабак // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.bestreferat.ru/referat-112366.html>

3. Грицюк Т.І. Стратегічні пріоритети розвитку «Зеленої економіки» у країнах світу / Т.І. Грицюк // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3081>

4. Ковалевська Є. Де можна купити і скільки коштують органічні продукти в Україні? / Є. Ковалевська // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/person/2008/12/10/11160/>

5. Пархоменко М. М. Правове регулювання органічного виробництва в Україні / М.М. Пархоменко // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/ekonom/64/9581-pravove-regulyuvannya-organichnogo-virobnictva-v-ukra%D1%97ni.html>

6. ТОВ «Старий Порицьк». Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://stariy-porick-tzov.business-guide.com.ua/>

7. Томашевська О. А. Виробництво органічних продуктів в Україні / О. А. Томашевська, Т. В. Мірзоева // АгроСвіт. – 2012. – № 21. – С. 2–5.

8. Томашевська О. А. Органічне виробництво в світі: реалії, перспективи / О. А. Томашевська // Інновації та економіка. – 2013. – № 6. – С. 161–164.

9. Шувар І. Біологізація землеробства – стратегічний напрям формування ринку екологічно чистої продукції / І. Шувар // Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://www.wp.viem.edu.ua/konf\\_V4\\_1/art.php?id=0507](http://www.wp.viem.edu.ua/konf_V4_1/art.php?id=0507)